

Hírek az EDELÉNYI kastélysziget honlapjáról

Nyílt nap a kastélyban a Műemléki Világnapon

Az Edelényi Kastélysziget iránti érdeklődés az európai uniós forrásból zajló felújítás kezdete óta érezhetően növekszik, ezért a Műemlékek Nemzeti Gondnoksága az idei Műemléki Világnapon, 2012. április 18-án, szerdán 10 és 16 óra között egy nyílt nap keretében látogathatóvá teszi az épületegyüttest.

A nyílt nap során megtekinthetők lesznek a reprezentatív emeleti traktusok – amelyekben a falképek restaurálása már elkészült –, a kápolna és a saroktoronyok, valamint a belső kert és a kastélyt körülölelő Bódva-holtág megújult parkja is. A rendezvény kezdetén, április 18-án délelőtt 10 órakor Varga Kálmán, a Műemlékek Nemzeti Gondnokságának igazgatója tart megnyitó beszédet.

A kastély délről, az újjáépített kerítő fallal

Az edelényi L'Huillier–Coburg-kastély a hazai korai barokk építészet kiemelkedő emléke. Építtetője a francia származású Jean-François L'Huillier, aki katonaként vett részt a török elleni küzdelemben, Buda 1686-os visszafoglalásában, s e harcok során szerzett érdemeiért bárói címet kapott. A báró 1728-ig építkezett a Bódva-folyó által körülölelt kis szigetre, de nem tudta örömet lelni francia

és itáliai hatásokat mutató kastélyában, mert még az építkezés befejezését megelőzően meghalt. A díszítő munkákat már özvegye, Marie-Madeleine de Sainte-Croix készítette el, a déli homlokzaton elhelyezett emléktábla tanúsága szerint 1730-ban.

Az együttest egykor francia jellegű barokk kert vette körül. A 19. század első felében a Szász–Coburg–Gothai hercegi család birtokába került az edelényi uradalom és vele a kastély is. A Coburg-család életében nem a rezidencia számított jelentősnek, s az uradalmat 1864-ben hitbizományá alakították át, az épület egy részébe pedig a járási bíróság költözött. 1928-ban a kastély az Igazságügyi Minisztérium tulajdonába került és a nyugati szárnyban börtönt alakítottak ki. 1945 után több intézmény is működött az épület falai között: járásbírórság, ügyészség, napközi, öregek otthona, ügyvédi munkaközösség, egyes részei pedig lakásként szolgáltak. Az 1990-es években hosszú ideig üresen álló és romló műemlék együttest 2001-ben vette át a Műemlékek Nemzeti Gondnoksága, majd elvégezte a legégetőbb állagvédelmi munkákat. 2004 és 2006 között egyes részek helyreállítására – például a középrizalit tetőszerkezetének rekonstrukciójára – is sor került.

Az intézmény 2006-ban kezdte meg annak a 2,2 milliárd forintos nagyságrendű európai uniós projektnek a kimunkálását, amelynek támogatási szerződését 2009. március 25-én írták alá. A projektet 180 millió forint keretű támogatás egészíti ki, amely a kastélysziget élővilágának revitalizációjára fordítható. A rekonstrukció a főépület külső-belső felújítását, a termekben található művészeti értékek restaurálását, valamint a hosszú távú fenntarthatóság és az értékek megőrzése érdekében az épület megfelelő turisztikai-kulturális hasznosítását foglalja magában. A projekt a tervek szerint 2013 elején zárul.

Folytatódtak a parkolóban is a munkák

2012-ben folytatódtak az Edelényi Kastélysziget parkolójának és kiszolgáló építményeinek kivitelezési munkálatai a Bodonyi Építész Kft. tervei alapján.

A 2010-es árvíz Edelényt és a tervezési területet is érintette, jelentős kárt és időkiesést okozva a kastélyprogram kivitelezésében, így az eredeti terv módosítására is sor került az árvízi tapasztalatok alapján (mértékadó árvízszint megemlése, belvíz megjelenése).

A 70 személygépkocsi és 8 autóbusz parkolására alkalmas infrastruktúrához egy 320 fő fogadására alkalmas, a kastélyhoz méltó, az átlagosnál magasabb színvonalú és kulturáltságú egyedi megoldású WC-blokk is csatlakozik.

Az épülő parkoló a Művelődési Központ mögött

Annak érdekében, hogy az épület léptéktelenül kis tömege ne jelenjen meg a hatalmas üres területen, az egész épület a föld alá kerül, így csak a tér felé visszahúzott homlokzattal, barlangszerű bejáráttal jelenik meg. Ez a megoldás egyben klimatikus és energia-takarékossági célokat is szolgál

Befejeződött a Holt-Bódva-ág revitalizációja

2012. szeptember 14-én az edelényi L'Hullier-Coburg kastély parkjában tartotta projektzáró rendezvényét a Műemlékek Nemzeti Gondnoksága (NG). A rendezvényen a L'Huillier-Coburg kastély felújítását célzó és várhatóan 2013-ban záródó nagyprojekttel párhuzamosan zajló, a Környezet és Energia Operatív Program (KEOP) keretében, az Európai Unió és a Magyar Állam által társfinanszírozásával, 180 millió forintból megvalósult projekt eredményei kerültek részletes bemutatásra.

A rendezvényen köszöntőt mondott Dr. Varga Kálmán, a projektgazda NG igazgatója, majd Dr. Mengyi Roland, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Közgyűlés elnöke mondott ünnepi beszédet. Ezután Vörös Imre projektmenedzser ismertette részletesen a projektet. A megjelenteknek a rövid előadások után lehetőségük nyílt az elkészült Holt-Bódva-ágon folyó munkálatok megtekintésére. Mint azt az előadásokból megtudtuk, a projekt szükségességét megalapozó tény az volt, hogy a Holt-Bódva 1968–69-ben leválasztott medre, mint víztér és vizes élőhely az évek alatt fokozatosan feltöltődött, feliszapolódott. Ennek egyik fő oka a Holt-Bódva vízutánpótlásának (vízcseréjének) Bódva-folyó felőli fokozatos, majd végleges elmaradása. Ezután csak csapadékvízből és a Bódva kavicssteraszán átszűrődő talajvízből kapott utánpótlást a víztér. Ez a lassú, majd teljesen leálló víz-áramlás nem tudta ellensúlyozni a mederbe jutó szerves anyagok (nitrogén, foszfor) miatt megindult eutrofizációs folyamatokat és feliszapolódott. A másik fő ok, hogy a vízparti területekről bemosódó tápanyagok a víztér felmelegedésével együtt erőteljes növényi produktiót indítottak el (ami csökkentette a víztér oxigéntartalmát, és lehetetlenné tette az érzékenyebb fajok megtelepedését).

A Bódva holtág egy szakasza a revitalizáció után

Fontos tény, hogy a terület a 2010-es évben NATURA 2000 besorolást kapott. Mindezek okán a tárgyi projekt fő célja a megvalósítási fázisban a holt meder teljes körű revitalizációja – a meder újbóli friss vízzel való pótlásának biztosításával.

A projekt a növénytelepítésekkel egyedi jellegű volt, ezért – illetve a revitalizáció révén – fontos volt a természeti kapcsolatok kiépítése a kastélyparkkal és a környező természet közeli élőhelyekkel.

Főbb munkafolyamatok, melyeket ütemterv szerint végzett el a kivitelező:

1. Geodéziai felmérés, löszerrmentesítés a teljes szakaszon, növénymentési munkák (több ezer lágyszárú növény), állatmentés (hüllők, kétélűek, halak), mederkotrás (~10.000 m³ iszap kitermelése és szállítása), műtárgyfelújítások, végül növény visszatelepítések és tereprendezés. 2011. 03 – 2011. 11 - között.
2. 2011. 07. 20 – 2012. 07. 01 között 12 hónapig próbaüzem következett, mely alatt a gyepfelületek, a visszatelepített lágyszárúak, az 50 db ültetett fa és egy táj jellegű gyümölcsfákkal telepített gyümölcsös gondozása, illetve a mederben lévő víz vízminőségi és mennyiségi monitorozására került sor.
3. 5 évre szóló fenntartási kötelezettséget teljesít majd a kedvezményezett NG – vízjogi üzemeltetési engedély beszerzése után, melyben vállalja a rézsűk, a növényzet és a Holt-ág rendszeres karbantartását az esetleges árvízi időkben való hathatós közreműködést a Katasztrófavédelmi és a Vízügyi Igazgatósággal.

A projekt teljes körű – pénzügyi – befejezése, zárása 2012. szeptember 30.

Befejeződött az eredeti barokk ablak restaurálása

2012-ben fejeződött be az Edelényi Kastélysziget rekonstrukciós munkálatai közben feltárt eredeti barokk ablak restaurálása, amelynek megmentése azért is jelentett kihívást a szakemberek számára, mert a könnyező házigombával fertőzött keretek megtisztítása és kezelése rendkívül nagy odafigyelést és szakértelmet kívánt a munkában résztvevőktől.

A könnyező házigomba az egyik legveszélyesebb fertőzés, hiszen minden cellulóz tartalmú anyagot elpusztít, lebontja a fát. Fo-

nalai – miközben táplálékot keresnek – akár méteres beton, vagy téglafalon is áthatolnak. Gombaspóra mindig van a levegőben bőségesen, így ha bizonyos savasság, nedvesség, hőmérsékleti tartomány feltételként összeáll, akkor egyetlen spóra is hatalmas pusztításra képes.

A hosszú időn keresztül elfalazott ablak körülményei nem voltak ideálisak, így az ablak közvetlen környezetében szükség volt a falazat felületkezelésére. A Dabronaki Béla farestaurátor vezette csapat a még jó állapotú keretet vegyi anyagokkal kezelte, a hiányzó, ill. megsemmisült részeket pótolta. Különlegesnek tekinthető a korabeli ablakkészítési technológia, amely az üveget keretezte, nem pedig az üveget illesztette a keretbe, úgy, mint napjainkban.

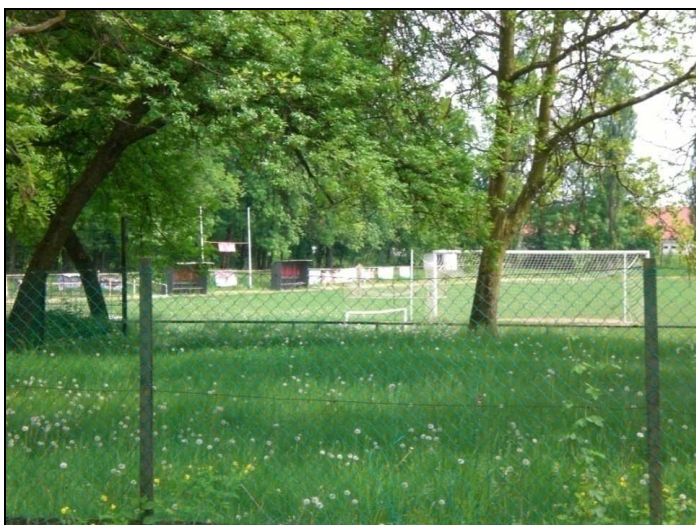
A kecses vonalvezetésű, kézműves üvegszemekkel ellátott ablak egyik páratlan értéke a kastélynak, amely a későbbiekben egyedi installáció alkalmazásával lesz bemutatva a látogatóknak.

Folytatódhat az Edelényi Kastélysziget felújítása

900 millió forintos európai uniós és magyar állami támogatással befejeződik a magyarországi viszonylatban is kiemelkedő edelényi kastélyegyüttes és parkja teljes helyreállítása. A projekt részeként új élményelemekkel gazdagodik a kastély kulturális-turisztikai programkínálata.

A támogatási szerződés aláírását követően elkezdődhet a fejlesztés második szakasza, amelyből megvalósulnak a kastély épületében és pavilonjaiban a hiányzó elektromos, gépészeti, gyengeáramú, szakipari, restaurálási és belsőépítészeti rekonstrukciós munkák. Az edelényi az egyetlen olyan kastély Magyarországon, amelyet földhővel fűtenek, így az épületet a téli hidegekben sem kell bezárni a magas fűtésszámlák miatt. Komplex múzeumpedagógiai foglalkoztató tereket, drámapedagógiai műhelyt, országos és európai hírű műkincsek fogadására és bemutatására alkalmas időszakos kiállító termet alakítanak ki, felújítják a XVIII. századi biliárdszobát és lehetőség nyílik országos hírű gyűjtemények megvásárlására és élményszerű bemutatására is. Így kerül például a Magyar Nemzeti Múzeumból a kastélyba az az egyedülálló XVIII. századi portréorozat, amely tíz magyarországi Habsburg-uralkodót ábrázol. Ugyancsak ritkaságszámba megy az az összefüggő rokokó falképtár, amely Magyarország legnagyobb összefüggő falkép együttese és amelyet már a felújítás első szakaszában sikerült restaurálni. A felújított termekben nemcsak kiállításokat, de tudományos konferenciákat, kulturális rendezvényeket és koncerteket is lehet majd rendezni.

„A sportpályát rekreációs parkká alakítják”

A kastélyépület mellett annak külső környezetét is érintik a fejlesztések: megvalósul a teljes parkterület biztonsági és térfigyelő rendszerének kiépítése, a jelenlegi sportpályát rekreációs parkká alakítják, fahíd épül az „óváros” és a kastélysziget összekötésére, a Holt-Bódván szökőkutat alakítanak ki, valamint megépítenek egy, a park fenntartásához szükséges épületet, amely egy ökoturisztikai oktatóbázisnak fog otthont adni. A felújítások után visszaáll a kastély sziget-jellege, hiszen az eredetileg is szigetre épült kastélyt körbeveszi a Holt-Bóldva – ez Magyarország egyetlen kastélyszigete.

A kastély felújítása 2009-ben kezdődött, ugyancsak európai uniós támogatással, de a munkákat alaposan lelassította az időközben bekövetkező árvíz. Az első szakaszban teljesen megújult a kastély és két melléképületének teljes külső homlokzata és a belső terek nagy része, befejeződik az udvar parkosítása, a fogadó tér és a vizesblokkok kialakítása, parkolót alakítanak ki és megépül a kastélyszigethez vezető híd. A munkálatok első fázisa várhatóan a jövő évben fejeződik be.

Az edelényi L’Huillier-Coburg-kastély az ország egyik legnagyobb és legjelentősebb barokk kastélya. Az 1716-30 között épült együttest a lotharingiai származású L’Huillier Ferenc János egri várkapitány építtette. A Bóldva szigetén álló kastélyt freskókkal díszített helyiségei teszik különlegessé.

A kastély nevében szereplő Coburg a brit uralkodói ház történetében is szerepel, hiszen VII. Edward király a Szász–Coburg–Gothaházból származott. A németes hangzású nevet V. György változtatta meg az I. világháború idején, így a mostani királyi család már a Windsor nevet viseli.

Uniós forrás múzeumpedagógiai programokra

Csaknem 20 millió forintos, vissza nem térítendő európai uniós támogatást nyert a Műemlékek Nemzeti Gondoksága az Új Széchenyi Terv keretében, az Edelényi Kastélysziget múzeumpedagógiai programjának fejlesztésére.

A majd másfél éves program révén múzeumi órák, tematikus foglalkozások, szakkörök, múzeumi és családi napok keretében dolgozzák fel az általános és középiskolások az egyes témákat.

A kastély kiállításai szolgálnak a pedagógiai program kialakításának alapjául, így a rokokó falképek, a barokk kor életmódja és gazdálkodása, az itt élt nemesi családok - a L'Huillier, a Forgach, a Dessewffy, az Eszterházy és a Coburg család - életútja és mindennapjai, az állami tulajdonlás kalandos funkcióváltásai, az építéstörténet vitatott kérdései és a Holt-Bódva szerepe, élővilága feldolgozásával lehet kultúrtörténeti szövetbe ágyazni a kastély jelenét.

A múzeumpedagógiai fejlesztés együttműködésben történik a helyi alap- és középfokú intézményekkel, így nemcsak a koncepció kidolgozásában, hanem a megvalósításban is jelentős szerepet vállal a Szent Miklós Görögkatolikus Kéttannyelvű Általános Iskola és a Szent János Görögkatolikus Gimnázium és Szakképző Iskola.

A kastély a rekonstrukció révén az országos figyelem középpontjába került. Az egyébként turisztikailag jelentős potenciállal rendelkező, de mérsékelt kapacitás-kihasználtságú térség felé fordította a média, a szakma, és a társadalom érdeklődését. Ez a helyzet jó alkalmat teremt arra, hogy a múzeumpedagógiai szolgáltatások sokrétűségével ez a figyelem a jövőben is megmaradjon, ezzel is hozzájárulva az ország egyik leghátrányosabb kistérségének pozitív megítéléséhez.

A kastélysziget logója